

ساز کارهای تحقق الگوی سوم زن مسلمان با تکیه بر سیره

حضرت فاطمه الزهرا (س)

استاد راهنما:

مریم حدیدی

پژوهشگران:

زهرا نوری^۱

سمیرا عقیقی^۲

چکیده

انسان به طور فطری در زندگی خود نیازمند الگو و راهنماست و خداوند متعال همواره برای هدایت انسان، پیامبران و راهنمایانی فرستاده است تا بتواند راه مستقیم برای رسیدن به سعادت را تشخیص بدهند. بنابراین انسان باید در انتخاب الگویی برتر تصمیم درست بگیرد، الگویی که مورد تأیید خداوند متعال باشد و انسان را در راه رسیدن به کمال هدایت کند. در جامعه امروز که دشمنان اسلام، سعی دارند تا آموزه های اسلامی و ارزش های اخلاقی را به نابودی بکشانند و در راه رسیدن به این هدف، از منافقان داخلی و دشمنان خارجی کمک می گیرند، باید سعی کرد تا با استفاده از ابزارهای گوناگون و معرفی الگوهای مورد تایید خداوند متعال، به ترویج آموزه های اسلام پرداخت تا انسان (اشرف مخلوقات) بتواند به بهترین نحو، راه تعالی و پیشرفت را طی کند. در جامعه اسلامی به نظام خانواده، تأکید فراوانی شده است و در تربیت فرزندان «مادر» نقش بسزایی دارد، پس می بایست مادران، همان زنان جامعه اسلامی از الگویی جامع برخوردار باشند. در دین اسلام الگوی برتر برای زن باید شخصی باشد که مصداق تمام خوبی هاست. حضرت فاطمه (س) که تربیت شده پیامبر اسلام (ص) و حضرت خدیجه (س) بوده است و آئینه تمام نمای حق است، برترین الگو برای زن مسلمان معرفی شده است. نه تنها الگوی زنان، بلکه الگوی همه انسان هاست. حضرت فاطمه

۱. طلبه سطح ۳، مدرسه علمیه نرجسیه سنقر.

۲. طلبه سطح ۲، مدرسه نرجسیه سنقر.

زهر(س) در عرصه های زندگی؛ ایمان و بندگی، عدالت و شجاعت، مسئولیت شناسی، تدبیر و سیاست و... همواره می تواند الگوی جامعی در زندگی انسان باشد.

دیدگاه انقلاب اسلامی به بحث زنان درست مقابل نگاه غرب قرار دارد، غرب زنان را وسیله انتفاع خود قرار داده و این دیدگاه یک بحران را به وجود آورده است که باعث تحقیر و ظلم به زن می شود، در شرق زنان در حاشیه هستند و هیچ مسئولیتی در جامعه ندارند، اما اسلام حضرت زهرا (س) را به عنوان الگوی سوم زن مسلمان معرفی می کنند، بر اساس این الگو زن میتواند هم در خانه و هم در اجتماع مسئولیت داشته باشد. هدف این مقاله ساز و کارهای تحقق الگوی سوم زن مسلمان با تکیه بر سیره حضرت زهرا(س) است و با روش توصیفی و شیوه کتابخانه ای به بررسی جایگاه زن در غرب، شرق و دیدگاه اسلام با تکیه بر سیره حضرت زهرا، بررسی ابعادی از فعالیت های حضرت فاطمه(س) به عنوان مرجع پاسخگویی به مردم به خصوص زنان می پردازد.

واژگان کلیدی: حضرت فاطمه زهرا(س)، الگو، برتر، اسلام، مسلمان، زن، تربیت.

مقدمه

مسئله زن یکی از مهمترین و اساسی ترین مسائل هر جامعه و تمدنی است، مسئله خانواده و زن با تمام کارهایی که انجام شده است، همچنان قابل بحث، قابل توسعه و مهم است. شرایط کنونی جهان اسلام و دنیا نیازمند آن است که الگویی مطابق با مقتضیات مکانی و زمانی و جامع ارائه شود تا پاسخگوی نیازهای کنونی و التهابات موجود باشد. زن در فرهنگ غرب در خوشگذرانی و تجملات غرق است و از انسانیت و فطرت خود فاصله گرفته است و زن در فرهنگ شرق در تصمیم گیری برای امور مهم زندگی خود مستقل نیست و در جامعه نقشی نداشته و در حاشیه است، دنیای غرب و شرق در برخورد با زنان دچار افراط و تفریط شده اند

زن امروز دنیا برای رسیدن به سعادت و پیدا کردن هویت الهی خود نیازمند الگو است که بتواند با فهم درست و درک موقعیتهای و تشخیص و انتخاب بهترین کارها حتی با فداکاری و ایستادن در برابر مشکلات به وظیفه و تکلیفی که خدا بر دوش او نهاده است عمل کند. الگوی سوم نامی است که از منظومه فکری رهبری استخراج شده و منطبق بر دین و آیین اسلام بوده و خط مشی و شیوه زندگی زن در انقلاب اسلامی را مشخص می کند. این الگوی واقعی و درست برای زنان بوده که رهبری در دیدارهای مختلف با زنان به این مسئله اشاره کرده اند و سعی در تبیین این مسئله دارند.

زنان با الگو گرفتن از حضرت زهرا (س) می توانند راه و هدف درست را تشخیص داده و در عرصه های علمی و سیاسی و اجتماعی پرورش اسلامی یافته و نقش آفرینی کنند، همچنان که پایبند به کانون خانواده هستند در امور مختلف صاحب نظر و ایده باشند و در رسیدن جامعه به اهداف آن نقش ایفا کنند. همچنین در خانواده هم نقشهای مهمی از جمله تربیت فرزندان و ایجاد آرامش در محیط خانه را بر عهده دارند. زنان در دفاع مقدس تاریخ جدیدی را مقابل چشم زنان دنیا گشودند و نشان دادند، الگوی سوم زن مسلمان، زن نه غربی، نه شرقی است آن ها با فداکاری پشت

سنگرها و گذشتن از همسر و فرزندان خود ثابت کردند که از حضرت زهرا (س) الگو می‌گیرند و هدف آن‌ها رسیدن جامعه به سعادت و تعالی است.

محمد تقی سبحانی در کتاب الگوی جامع شخصیت زن مسلمان، جلد ۱، (۱۳۸۵) به بیان خاستگاه تبیین الگوی جامع شخصیت زن مسلمان می‌پردازد و رویکرد اندیشمندان مسلمان را در این باره بیان می‌کند، در این مقاله الگوی سوم زن مسلمان اشاره نشده است.

عسگر دیرباز و فاطمه وفایی صدر در مقاله بازنگری مبانی فکری کلامی الگوهای اجتماعی زن (۱۳۹۴) به تبیین سه الگوی اول زن می‌پردازند و محدودیت و وسیله و ابزار بودن زن و نقش زن در خانه و جامعه را به عنوان سه الگو معرفی می‌کنند، در این مقاله به الگوی سوم زن اشاره ای نشده است. اکرم محقق علویچه در مقاله جایگاه زن در اسلام و غرب و کشورهای غربی (۱۴۰۱) به نحوه برخورد و پذیرش زن از دیدگاه اسلام و غرب پرداخته است، ولی به الگوی سوم زن اشاره ای نشده است.

در این مقاله هدف از پژوهش تحقیق در مبحث، ساز و کارهای تحقق الگوی سوم زن مسلمان با تکیه بر سیره حضرت فاطمه الزهرا است. این مقاله با استفاده از شیوه کتابخانه‌ای و روش توصیفی به بررسی نحوه زندگی زن در فرهنگ غرب و شرق و اسلام با تکیه بر سیره حضرت زهرا (س) می‌پردازد، زندگی در غرب و شرق به صورت افراط و تفریط است، زن در هر دو فرهنگ از جایگاه الهی و فطری خود فاصله گرفته است ولی اسلام الگویی مانند حضرت زهرا (س) را معرفی می‌کند که زنان با الهام گرفتن از زندگی ایشان می‌توانند هم در خانه و هم در جامعه مسئولیت‌ها و وظایف خود را با حفظ حجاب و عفاف انجام دهند.

این مقاله به مفهوم شناسی، زن در فرهنگ غرب، مبانی کلامی الگوی زن شرقی، منزلت و جایگاه زن در اندیشه اسلامی و ملزومات و... می‌پردازد.

مفهوم شناسی

الگو: این لغت به معنی روبروی از کاغذ، مقوای اچوب نازک و پارچه که از روی آن چیزهای را می‌سازند یا می‌برند، نمونه و طرح است. (معین، ۱۳۸۶، صفحه ۱۸۸)

الگوی سوم: یکی که الگوی جدا و مستقل از الگوی شرق و غرب است، بر اساس الگوی سوم و برخلاف الگوی غربی، زن در الگوی سوم تمدن ساز و توحی دمحور است و با حفظ حجاب و عفاف علاوه بر خانه، در جامعه نیز ایفای نقش می‌کند. (<https://hamayesh.khuisf.ac.ir>)...

ملزومات: به معنی، ملتزم به چیزی شدن و لازم شده است. (همان، ۱۳۸۶، صفحه ۱۸۱۴)

منزلت زن: یعنی زن به یک جایگاه مصنوعی و تشریفاتی و تصنعی نیاز ندارد، در طبیعت الهی زن آنچنان زیبای لطافت و گرمای محبتی وجود دارد که قادر است خود و محیط اطراف خود را چه در داخل خانه و چه هر محیط دیگری که حضور داشته باشد به طرف پیشرفت، علو مقامات علمی و عملی و معنویت سوق دهد. (<https://farsi.khamenei.ir>)...news part-

هویت زن مسلمان: به معنی حقوق، منزلت، ویژگیها و وظایفی است که هویت زن مسلمان را در ابعاد اجتماعی، اقتصادی، خانوادگی و سیاسی تعیین میکند که دارای ابعاد زیر می باشد: در بُعد انسانی: برابری مرد و زن در خلقت، در بُعد خانوادگی: جایگاه و نقش زن در خانواده به عنوان مادر و همسر، در بُعد اقتصادی - اجتماعی: عفاف و مالکیت و حضور زنان در جامعه، در بُعد سیاسی: زمامداری، جهاد زن، مشارکت سیاسی- (<http://www.imam.khomeini.i>)

جایگاه زن در فرهنگ غرب

غربی‌ها در زمینه شناخت طبیعت زن و چگونگی رفتار و برخورد با زن دچار تفریط و افراط هستند، نگرش غرب نسبت به زنی که نگرش و نگاه مبتنی بر عدم تعادل و عدم برابری است. (<https://farsi.knamenei.ir>)...news part-

زن در فرهنگ غرب براساس جایگاهی که در آن فرهنگ برای انسان قائل هستند تعریف می‌شود. فرهنگ و مکاتب غربی قوانین مادی را بر همه مسائل جاری می‌دانند و اعتقاد دارند قوانین ماده حاکم بر اشیاء، بر انسان نیز حاکمیت دارد و چون زندگی را محصور در دنیا می‌دانند برای

حضرت فاطمه زهرا(ا) نمونه و الگوی جهانیان

امام خمینی(ره) در بیانات خود می‌فرماید:

«کوشش کنید در تهذیب اخلاق و در وادار کردن دوستانتان به تهذیب اخلاق، کوشش کنید که در مقابل آن جنایاتی که بر شما وارد شد عکس‌العمل نشان بدهید، در حفظ همه حیثیاتی که حیثیت بزرگ زن است، آن‌طوری که زن فرید، حضرت زهرا(ا) بود. همه باید به او اقتدا کنید و کنیم و همه باید دستورمان را از اسلام به وسیله او و فرزندان او بگیریم و همان‌طوری که او بوده است، باشید و در علم و تقوا کوشش کنید که علم به هیچ کس انحصار ندارد، علم مال همه است و کوشش برای رسیدن به علم و تقوا وظیفه‌ی همه‌ی ما و شماست.»

نتیجه‌گیری

پس از آفرینش انسان خداوند متعال رسولانی برای هدایت بشر فرستاد تا به واسطه ی آنان راه سعادت و کمال را طی کند بنابراین انسان در طول زندگی خود همواره نیازمند الگو بوده است تا بتواند راه مستقیم برای رسیدن به سعادت را تشخیص بدهد. الگویی که مورد تأیید خداوند متعال باشد و انسان را در راه رسیدن به کمال هدایت کند. در دین اسلام الگوی برتر برای زن باید شخصی باشد که مصداق تمام خوبی هاست. حضرت زهرا(س) که تربیت شده پیامبر اکرم(ص) و حضرت خدیجه(س) بوده است و آیینه تمام نمای حق انست هاست. حضرت زهرا(س) در عرصه های مختلف زندگی؛ ایمان و بندگی، عدالت و شجاعت، مسئولیت‌شناسی، تدبیر و سیاست و... همواره می تواند الگوی جامعی در زندگی انسان باشد. پیروی از چنین الگوی والایی، باعث می شود انسان در طول زندگانی خود به خصوص در دو راهی های دشوار زندگی خود، به سیره ی زندگی آن حضرت بنگرد و تصمیم درستی بگیرد.

چرا که با ورود فرهنگ غرب، زنان مسلمان در پارادوکس زندگی غرب و زندگی به سبک شرق اسلامی قرار دارند، پس دنیا و جهان اسلام، نیازمند الگویی جامع است که مطابق با شرایط کنونی پاسخگو ی مشکلات موجود باشد. الگوی سوم بهترین الگو برای زنان است و نشان می دهد که زن علاوه بر انجام وظایف خود در خانه می‌تواند در اجتماع نیز با رعایت حجاب و عفاف حضور داشته باشد.

فهرست منابع و مآخذ

* قرآن کریم

۱. آقابابایی، اسماعیل و باجان، محمدحسن، مجموعه مقالات هم اندیشی بررسی مسائل و مشکلات زنان، اولویتها و رویکردها، جلد اول، قم، انتشارات دفتر مطالعات و تحقیقات زنان، چاپ اول، ۱۳۸۰ه.ش
۲. ابن حیون نعمان بن محمد مغربی، دعائم الإسلام، قم: انتشارات مؤسسه آل البیت (ع)، ۱۴۸۵ق.
۳. ابن شهر آشوب مازندانی، محمدبن علی، مناقب آل ابی طالب (۷) (لابن شهر آشوب)، قم: انتشارات علامه، ۱۳۷۹.
۴. ابن بابویه، محمدبن علی، الأمالی (للمدوق)، تهران، انتشارات کتابچی، ۱۳۷۶.
۵. احمدی، حبیب الله، فاطمه (۸) الگوی زندگی، قم: انتشارات فاطیما، ۱۳۷۹.
۶. اسحاقی، حسین، سبک زندگی فاطمی، قم: انتشارات مرکز نشر هاجر، ۱۳۹۴.
۷. جوادی آملی، عبدالله، فاطمه (۸) اسوه بشر، تحقیق و تنظیم مهدی آقایی، قم: انتشارات مرکز نشر اسراء، ۱۳۹۳.
۸. حکیم، منذر، درسنامه زندگانی و سیره حضرت زهرا (۸)، تهیه و تنظیم معاونت آموزش مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران، قم: انتشارات مرکز نشر هاجر، ۱۳۹۳.
۹. خاتمی، احمد، سیره فاطمی، نگاهی به زندگانی فضائل و کلام حضرت فاطمه (۸)، تهران: انتشارات مپا، ۱۳۹۳.
۱۰. داودی، سعید، بانوی بهشتی در عرصه های حضور، قم: انتشارات امام علی ابن ابی طالب (۷)، ۱۳۹۱.
۱۱. قمی، عباس، سفینه البحار، قم، بی نا، ۱۴۱۴ق.
۱۲. کلینی، محمدبن یعقوب، الکافی، تهران: انتشارات دارالکتب اسلامیه، ۱۴۰۷ق.

۱۳. مجلسی، محمدباقر، بحارالانوار، بیروت: دار إحياء التراث العربی، ۱۴۰۳ق.
۱۴. مجلسی، محمدباقر، زندگانی حضرت زهرا(ا) (ترجمه جلد ۴۳ بحارالانوار)، ترجمه محمد روحانی علی آبادی، تهران: انتشارت مهام، ۱۳۷۹.
۱۵. مصباح یزدی، محمدتقی، جامی از زلال کوثر، تحقیق و نگارش محمدباقر حیدری، قم: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)، ۱۳۸۵.
۱۶. مظهری، مرضیه، رفتارشناسی امام خمینی(ره)، تهران: انتشارات نشر عروج، ۱۳۸۷.
۱۷. معین، محمد، فرهنگ معین، جلد اول، گرد آورنده: عزیز الله عزیززاده، تهران: انتشارات ادنا، چاپ چهارم، ۱۳۸۶ه.ش

مقالات علمی:

۱۸. بیانات امام خمینی(ره) به مناسبت روز زن، ۱۳۶۳/۱۲/۲۲، صحیفه ی نور، ج ۱۹.
۱۹. حسین زاده، مهدی، مجله معرفت، مقاله آموزه های اسلامی در باب تقلید از الگوها، ش ۶۷
۲۰. مجله پیام زن، خرداد ۱۳۷۹، ش ۹۹.
۲۱. نیکوبرش راد، فرزانه، مجله بانوان شیعه، مقاله فاطمه زهرا(ا) الگوی مبارز سیاسی زن امروز، ش ۴.

۲۲. other - note<<https://farsi.khamenei.ir>

view<<https://hawzah.net> newspart-

...<<https://farsi.khamenei.ir>

<tag<<https://filect.ir> ۲۳.

<<http://www.imam-khomeini.ir> ۲۴.

...<<https://hamayesh.khuisf.ac.ir> ۲۵.

news<<https://www.tasnimnews.com> .۲۶

...<<https://irannewspaper.ir>

news<<https://www.mehrnews.com>

.۲۷